

ABC segregacji odpadów

„Abecadło w śmieci wpadło, na bateriach fikło,

Zabrudziło się olejem, butelki potłukło.

Zaplątało ogon w puszki i woła na dzieci:

Trzeba Ziemię uratować – segregujmy śmieci!”

„Abecadło śmieciadło”⁽¹⁾

Łucja Dec

Ministerstwo Środowiska

Departament Gospodarki Odpadami

Ponad połowa Polaków segreguje odpady

Z badań Centralnego Biura Opinii Społecznej⁽³⁾ przeprowadzonych w 2008 r., wynika, że zdecydowana większość Polaków, bo aż **70,6 % ankietowanych, deklaruje, że posiada poczucie indywidualnej współodpowiedzialności za stan środowiska**, stwierdzając, że przez własne działania może przyczynić się do poprawy stanu środowiska w swojej miejscowości lub dzielnicy. Wspomniane poczucie współodpowiedzialności najczęściej deklarują mieszkańcy dużych miast (aż 91,0 %), osoby z wyższym wykształceniem (90,5 %), osoby młode i w średnim wieku (ok. 79,4%-73,9 %). Znacznie mniejszy odsetek takich osób jest w grupie Polaków z wykształceniem podstawowym (54,7 %), starszych – w wieku powyżej 65 roku życia (54,9 %) oraz mieszkających na wsi (64,5 %).

Ponadto ponad połowa Polaków segreguje śmieci, ale częściej robią to mieszkańcy domów jednorodzinnych (58,2 %) niż wielorodzinnych bloków (47,1 %). Aż 66,5 % badanych odpowiadając na pytanie, w jaki sposób własnymi działaniami mogą przyczynić się do poprawy stanu środowiska, wskazało segregację odpadów, a

27,8 % niezasmiecanie otoczenia. **Ponad jedna trzecia Polaków deklaruje, że systematycznie korzysta z toreb wielokrotnego użytku**, a podobnie liczna grupa robi to niesystematycznie.

Oceniając poziom świadomości ekologicznej w zakresie selektywnego zbierania odpadów, można stwierdzić, że Polacy wiedzą, iż odpady należy segregować i robi to połowa mieszkańców kraju. Wielu respondentów wskazało na problem braku pojemników na selektywnie zbierane odpady w miejscu zamieszkania lub najbliższej okolicy, skutkiem czego posegregowane odpady trafiają do pojemników na zmieszane odpady komunalne.

Z dalszych analiz wyników badania wiadomo, że istnieją bariery subiektywne – cechuje nas brak wiary w sens segregowania, brak takiego nawyku lub brak czasu.

Zaznaczyć należy również, że większość gospodarstw domowych nie ma podpisanej umowy na wywóz posegregowanych odpadów, ponieważ nie posiadają informacji jak taką sprawę załatwić lub, są przekonani, że nie ma możliwości podpisania takiej umowy.

Kluczowym wydaje się poczucie bezradności oraz brak informacji o tym z kim i gdzie można podpisać umowę na wywóz posegregowanych śmieci. Nie wiemy jak sprawić, aby w miejscu zamieszkania pojawiły się pojemniki do selektywnego zbierania odpadów.

Zaznaczyć należy, że poziom świadomości ekologicznej nie musi bezpośrednio kształtować codziennych realnych zachowań, np. osoby starsze, które deklarują niski poziom wiedzy na temat ochrony środowiska chętnie sięgają po torby wielokrotnego użytku. Również mieszkańcy obszarów wiejskich, pomimo deklarowanego niskiego poziomu świadomości ekologicznej, kompostują odpady kuchenne w przydomowych kompostowniach⁽³⁾.

Jakie odpady komunalne powinny być segregowane

Ważne jest, aby sposób selektywnego zbierania odpadów pozwolił na osiągnięcie celu, jakim jest uzyskanie następujących frakcji odpadów komunalnych:

- odpady zielone z ogrodów i parków,
- papier i tektura (w tym opakowania, gazety, czasopisma, itd.),

- odpady opakowaniowe ze szkła w podziale na szkło bezbarwne i kolorowe,
- tworzywa sztuczne i metale,
- zużyte baterie i akumulatory,
- zużyty sprzęt elektryczny i elektroniczny,
- przeterminowane leki,
- chemikalia (farby, rozpuszczalniki, oleje odpadowe, itd.),
- meble i inne odpady wielkogabarytowe,
- odpady budowlano-remontowe,

które następnie będą mogły zostać poddane odzyskowi, w tym recyklingowi, lub unieszkodliwieniu w odpowiednich instalacjach.

Zakazane jest mieszanie odpadów niebezpiecznych z innymi odpadami.

Organizacja zbiórki odpadów komunalnych od mieszkańców obowiązkiem ustawowym Twojej gminy

Do obowiązkowych zadań własnych gmin w zakresie gospodarki odpadami komunalnymi należy **zapewnienie warunków funkcjonowania systemu selektywnego zbierania i odbierania odpadów komunalnych**, aby było możliwe ograniczenie składowania odpadów komunalnych ulegających biodegradacji, wydzielenie odpadów niebezpiecznych z odpadów komunalnych oraz osiągnięcie poziomów odzysku i recyklingu odpadów opakowaniowych. Wyżej wymieniony obowiązek został nałożony na gminy art. 16a [ustawy z dnia 27 kwietnia 2001 r. o odpadach](#) (Dz. U. z 2007 r. Nr 39, poz. 251, z późn. zm.)⁽⁶⁾.

Natomiast przepis artykułu 10 ustawy o odpadach stanowi, że **odpady powinny być zbierane w sposób selektywny**. Podmiot prowadzący działalność w zakresie odbierania odpadów komunalnych jest obowiązany do selektywnego odbierania odpadów oraz ograniczania ilości odpadów ulegających biodegradacji kierowanych do składowania.

Z kolei artykuł 6 *ustawy z dnia 13 września 1996 r. o utrzymaniu czystości i porządku w gminach* ([Dz. U. z 2005 r. Nr 236, poz. 2008, z późn. zm.](#))⁽⁵⁾ stanowi, że rada gminy określając stawki opłat za usługi w zakresie odbierania odpadów komunalnych

od właścicieli nieruchomości, stosuje **niższe stawki, jeżeli odpady komunalne są zbierane i odbierane w sposób selektywny.**

Zgodnie z rozporządzeniem Ministra Gospodarki i Pracy z dnia 25 października 2005 r. (Dz. U. Nr 219, poz. 1858)⁽⁴⁾, odpady opakowaniowe powinny być zbierane i magazynowane selektywnie, zgodnie z wymaganiami wynikającymi ze sposobu ich późniejszego wykorzystania lub unieszkodliwienia, do odpowiednio oznaczonych pojemników lub worków. Zatem w przypadku odpadów opakowaniowych należy przestrzegać przepisów w/w rozporządzenia Ministra Gospodarki i Pracy.

Zgodnie z art. 4 ustawy o utrzymaniu czystości i porządku w gminach, Rada gminy uchwała regulamin utrzymania czystości i porządku na terenie gminy, który określa szczegółowe zasady utrzymania czystości i porządku na terenie gminy dotyczące m.in. wymagań w zakresie utrzymania czystości i porządku na terenie nieruchomości (np. prowadzenie we wskazanym zakresie selektywnego zbierania i odbierania odpadów komunalnych, w tym powstających w gospodarstwach domowych, odpadów niebezpiecznych, odpadów wielkogabarytowych i odpadów z remontów). Równocześnie, na podstawie regulaminu utrzymania czystości i porządku na terenie gminy, mogą być stosowane różnego rodzaju zachęty do selektywnego zbierania odpadów.

Objęcie 100% mieszkańców zorganizowanym zbieraniem odpadów komunalnych oraz rozwój systemów selektywnego zbierania odpadów jest zadaniem dla powiatów i gmin zapisanym w „Krajowym planie gospodarki odpadami 2010” przyjętym w dniu 29 grudnia 2006 r. przez Radę Ministrów uchwałą Nr 233 (M.P. Nr 90, poz. 946)⁽²⁾. Zgodnie z ww. dokumentem, program selektywnego zbierania odpadów powinien być opracowany na poziomie gminnym bądź międzygminnym, jako integralna część gminnego lub międzygminnego planu gospodarki odpadami.

Postępowanie z innymi rodzajami odpadów, z którymi na co dzień możemy się spotkać regulują oprócz ustawy o odpadach inne ustawy.

Art. 41 w/w ustawy o odpadach oraz ustawa o bateriach i akumulatorach z dnia 24 kwietnia 2009 r. (Dz. U. Nr 79, poz. 666)⁽¹⁰⁾ wprowadzają obowiązek selektywnego zbierania zużytych baterii i akumulatorów, zaś art. 37 ustawy z dnia 29 lipca 2005 r. o zużytych sprzęcie elektrycznym i elektronicznym (Dz. U. Nr 180, poz. 1495)⁽⁹⁾ – selektywnego zbierania zużytego sprzętu elektrycznego i elektronicznego. Natomiast

zasady postępowania z pojazdami wycofanymi z eksploatacji w sposób zapewniający ochronę życia i zdrowia ludzi oraz ochronę środowiska określa *ustawa z dnia 20 stycznia 2005 r. o recyklingu pojazdów wycofanych z eksploatacji (Dz. U. Nr 25, poz. 202 z późn. zm)*⁽⁸⁾.

Co należy do naszych obowiązków ?

Zgodnie z ustawą z dnia 13 września 1996 r. o utrzymaniu czystości i porządku w gminach **każdy właściciel nieruchomości powinien mieć podpisaną umowę zapewniającą mu odbieranie odpadów komunalnych**. Stroną umowy może być każdy przedsiębiorca posiadający zezwolenie na prowadzenie działalności w zakresie odbierania odpadów komunalnych (wydane przez wójta, burmistrza lub prezydenta miasta). W zezwoleniu określa się miejsca odzysku lub unieszkodliwiania odpadów komunalnych zgodnie z wojewódzkim planem gospodarki odpadami. Alternatywnie odbierającym odpady może być też przygotowana do tego gminna jednostka organizacyjna.

Uwaga: Wartym podkreślenia **obowiązkiem przedsiębiorcy ubiegającego się o zezwolenie na odbieranie odpadów komunalnych od właścicieli nieruchomości obejmujące niesegregowane odpady komunalne, jest również odbieranie wszystkich selektywnie zbieranych rodzajów odpadów komunalnych, w tym powstających w gospodarstwach domowych odpadów wielkogabarytowych, zużytego sprzętu elektrycznego i elektronicznego i odpadów z remontów.**

Jeżeli na terenie danej gminy nie działają przedsiębiorcy odbierający odpady komunalne od właścicieli nieruchomości gmina musi zorganizować system zbierania odpadów komunalnych dla wszystkich mieszkańców gminy. Art. 6 ust. 6 przywołanej ustawy stanowi, że gmina jest obowiązana zorganizować odbieranie odpadów komunalnych w przypadku właścicieli nieruchomości, którzy nie zawarli umów, o których mowa powyżej. Zatem w przypadku, **gdy właściciel nieruchomości nie podpisał umowy z odbierającym odpady, gmina dokonuje tzw. wykonania zastępczego** tj. obciąża go opłatą nałożoną w drodze decyzji i organizuje odbieranie odpadów komunalnych od tego właściciela. Opłata jest przekazywana na konto gminnego funduszu ochrony środowiska i gospodarki wodnej.

Jak postępować z różnymi rodzajami odpadów

- **Jak segregować papier i odpady opakowaniowe?**

<p style="text-align: center;">Pojemnik niebieski</p> <p><u>Tu wrzucaj:</u></p> <ul style="list-style-type: none">• opakowania z papieru i tektury,• gazety, książki, zeszyty, papier;• kartony, pudełka. <p><u>Nie wrzucaj:</u></p> <ul style="list-style-type: none">• opakowań kartonowych po napojach, mleku, sokach – są to odpady wielomateriałowe;• papieru zabrudzonego, zatłuszczonego; <p><u>Dlaczego należy je segregować?</u></p> <p>Po przerobieniu makulatury powstaje nowy papier. Dzięki temu oszczędza się energię i nie trzeba wycinać nowych drzew.</p> <p>Każdy Mg selektywnie zebranej makulatury to zaoszczędzonych 1200 litrów wody i 17 drzew, które wytwarzają więcej tlenu, niż potrzebuje go do życia 5 osób.</p> <p>Stos gazet o wysokości 125 cm przerobionej na papier makulatury ratuje życie sześciometrowej sośnie, która rośnie aż 20 lat!</p>	<p style="text-align: center;">Pojemnik żółty</p> <p><u>Tu wrzucaj:</u></p> <ul style="list-style-type: none">• odpady opakowaniowe z tworzyw sztucznych i metali• butelki z tworzywa sztucznego (tzw. plastik) typu PET,• nakrętki z tworzywa sztucznego oraz metalu. <p><u>Zanim wrzucisz:</u> opróżnij, zdejmij etykietę, przepłucz, zgnieć - aby zmniejszyć objętość.</p> <p><u>Nie wrzucaj:</u></p> <ul style="list-style-type: none">• butelek zabrudzonych,• butelek i pojemników z zawartością <p><u>Dlaczego należy je segregować?</u> Rozkładają się tysiące lat i zaśmiecają Naszą planetę.</p>
<p style="text-align: center;">Pojemnik zielony</p> <p><u>Tu wrzucaj:</u></p> <ul style="list-style-type: none">• szklane kolorowe odpady opakowaniowe jak butelki, słoiki. <p><u>Zanim wrzucisz:</u> opróżnij, usuń etykietę, umyj, nakrętkę wyrzuć do odpowiedniego pojemnika. Postaraj się aby opakowania szklane nie były potłuczone.</p>	<p style="text-align: center;">Pojemnik biały</p> <p><u>Tu wrzucaj:</u></p> <ul style="list-style-type: none">• szklane bezbarwne odpady opakowaniowe jak butelki i słoiki. <p><u>Nie wrzucaj:</u></p> <ul style="list-style-type: none">• innego szkła gospodarczego np. talerzy• szyb samochodowych i okiennych <p><u>Zanim wrzucisz:</u> opróżnij, usuń etykietę umyj, nakrętkę wyrzuć do żółtego pojemnika</p>
<p><u>Dlaczego należy segregować odpady szklane?</u></p> <p>Dzięki recyklingowi szkła ograniczamy zużycie surowców takich jak: piasek, soda, wapień, zmniejszamy zużycie wody i energii oraz obniżamy wielkość emisji zanieczyszczeń do powietrza.</p> <p>Segregując je przyczyniamy się do zmniejszenia masy tych odpadów kierowanych na składowiska odpadów.</p>	

✚ Co zrobić gdy, na terenie Twojej miejscowości bądź spółdzielni mieszkaniowej nie możesz znaleźć pojemników do selektywnego zbierania odpadów np.: pojemników na odpady z papieru, tworzyw sztucznych czy metali?

- Skontaktuj się z firmą, z którą masz podpisaną umowę na odbiór i wywóz odpadów komunalnych lub z zarządcą budynku i poinformuj o tym, że w miejscu w którym mieszkasz brakuje odpowiednich pojemników do selektywnego zbierania odpadów oraz poproś o ich dostawienie.

Masz do tego prawo! Przedsiębiorca zajmujący się odbieraniem i wywozem odpadów komunalnych **jest zobowiązany do odbieranie wszystkich selektywnie zbieranych rodzajów odpadów komunalnych**, w tym powstających w gospodarstwach domowych odpadów wielkogabarytowych, zużytego sprzętu elektrycznego i elektronicznego i odpadów z remontów, zgodnie z art. 8 ust. 2 pkt. 2b ustawy z dnia 13 września 1996 r. o utrzymaniu czystości i porządku w gminach.

✚ Segregujesz odpady i chciałbyś płacić mniej za wywóz odpadów?

Masz do tego prawo! Zgodnie z art. 6 ustawy o utrzymaniu czystości i porządku w gminach rada gminy określa, w drodze uchwały, górne stawki opłat ponoszonych przez właścicieli nieruchomości za odbieranie odpadów komunalnych. Należy zaznaczyć, że stawki te powinny być niższe, jeżeli odpady komunalne są zbierane i odbierane w sposób selektywny.

- Skontaktuj się z firmą z którą masz podpisaną umowę na odbiór odpadów komunalnych lub z zarządcą budynku i dowiedz się jakie są koszty wywozu odpadów zbieranych selektywnie,
- Podpisz umowę na odbieranie odpadów selektywnie zebranych.

✚ Jeśli pojemniki na selektywnie zbierane odpady są opróżniane za rzadko i odpady zostają umieszczane na ziemi obok pojemników?

- Dowiedz się jaka firma jest odpowiedzialna za odbiór i wywóz odpadów, skontaktuj się z nią i poinformuj o zaistniałej sytuacji;
- Zapytaj o możliwość ustawienia dodatkowych pojemników do selektywnego zbierania odpadów lub o podstawienie pojemników o większej pojemności.

- **Co zrobić ze starym pojazdem?**

Właściciel pojazdu wycofanego z eksploatacji może przekazać go wyłącznie do przedsiębiorcy prowadzącego stację demontażu lub przedsiębiorcy prowadzącego punkt zbierania pojazdów, natomiast ich demontaż może być prowadzony wyłącznie w stacjach demontażu,

Przedsiębiorcy prowadzący stację demontażu lub punkt zbierania pojazdów są obowiązani przyjąć pojazd uznany za odpad, który jest:

- zarejestrowany na terytorium kraju;
- kompletny;
- oraz pozbawiony innych odpadów

bez pobierania opłaty od jego właściciela.

- **Jak postępować ze zużytym sprzętem elektrycznym i elektronicznym?**

Użytkownicy sprzętu przeznaczonego dla gospodarstw domowych są zobowiązani do jego selektywnego gromadzenia i przekazywania podmiotom zajmującym się zbieraniem tego rodzaju odpadów.

Zużyty sprzęt możesz oddać do sklepu, jeśli kupujesz nowy tego samego rodzaju, czyli np. pralka za pralkę. Pozostały zużyty sprzęt RTV lub AGD bezpłatnie przyjmą punkty zbierania zużytego sprzętu (jednak zawieźć go musisz sam) .

Gminy udostępniają mieszkańcom na stronie internetowej oraz w inny sposób zwyczajowo przyjęty - informację o firmach znajdujących się na terenie gminy zbierających zużyty sprzęt elektryczny i elektroniczny pochodzący z gospodarstw domowych.

Informacja powinna zawierać:

- a) nazwę firmy, oznaczenie siedziby i adres albo imię, nazwisko i adres zbierającego zużyty sprzęt elektryczny i elektroniczny,
- b) adresy punktów zbierania zużytego sprzętu elektrycznego i elektronicznego, w tym punktów sprzedaży sprzętu elektrycznego i elektronicznego;

Regulaminy utrzymania czystości i porządku w gminach powinny posiadać zapisy określające sposób selektywnego zbierania/odbierania zużytego sprzętu

elektrycznego i elektronicznego. Do finansowania całego systemu zobowiązani są wprowadzający sprzęt na rynek krajowy.

- ***Jak postępować ze zużytymi bateriami i akumulatorami?***

Należy je oddać do najbliższego punktu zbierania zużytych baterii. Może on być w urzędzie gminy, szkole, sklepie, na poczcie. Raz na jakiś czas wrzucaj tam zebrane w domu baterie. Firmy zajmujące się recyklingiem akumulatorów kwasowo-ołowiowych posiadają własną **sieć zbierania akumulatorów kwasowo-ołowiowych** obejmującą teren całego kraju.

Pojemniki służące do zbierania zużytych baterii przenośnych i zużytych akumulatorów przenośnych w miejscach odbioru powinny być ustawione w miejscu publicznie dostępnym.

W miejscu odbioru:

- zakazuje się zbierania zużytych baterii przenośnych i zużytych akumulatorów przenośnych wraz z innymi odpadami w tym samym pojemniku,
- zużyte baterie przenośne i zużyte akumulatory przenośne są przyjmowane nieodpłatnie,
- powinna znajdować się czytelna i dostępna dla użytkownika końcowego informacja na temat możliwości oddania zużytych baterii przenośnych i zużytych akumulatorów przenośnych w tym miejscu.

Natomiast przedsiębiorca świadczący usługi w zakresie wymiany zużytych baterii lub zużytych akumulatorów jest obowiązany do:

- przyjęcia selektywnie zebranych zużytych baterii przenośnych i zużytych akumulatorów przenośnych od użytkownika końcowego, bez możliwości żądania od niego zapłaty za ich przyjęcie,
- przekazania zużytych baterii i zużytych akumulatorów, o których mowa powyżej, zbierającemu zużyte baterie lub zużyte akumulatory lub prowadzącemu zakład przetwarzania zużytych baterii lub zużytych akumulatorów.

Dodatkowo od dnia **28 sierpnia 2009 r.** sprzedawca detaliczny baterii przenośnych lub akumulatorów przenośnych, którego powierzchnia sprzedaży w rozumieniu art. 2

pkt 19 ustawy z dnia 27 marca 2003 r. o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym (Dz. U. Nr 80, poz. 717, z późn. zm.)⁽⁷⁾ przekracza 25 m², jest obowiązany do:

- przyjęcia selektywnie zebranych zużytych baterii przenośnych i zużytych akumulatorów przenośnych od użytkownika końcowego przez udostępnienie pojemnika na zużyte baterie przenośne i zużyte akumulatory przenośne, bez możliwości żądania od niego zapłaty za ich przyjęcie;
- przekazania zużytych baterii i zużytych akumulatorów, o których mowa powyżej, sprzedawcy hurtowemu lub zbierającemu zużyte baterie lub zużyte akumulatory.

- **Co robić z przeterminowanymi lekami?**

Należy je przechowywać w domu w specjalnym pojemniku, by nie dostały się w ręce dzieci i regularnie wrzucać do pojemników, coraz częściej ustawianych w aptekach.

- **Gdzie oddać zużyte opony?**

Przy zakupie nowych opon stare należy zostawić u wulkanizatora albo w warsztacie samochodowym. W przypadku większej ilości opon, najpewniej będzie trzeba poczekać na okresową zbiórkę organizowaną przez gminę. O terminie zbiórki można dowiedzieć się z ogłoszenia lub w urzędzie gminy.

Bibliografia

1. „Abecadło śmieciadło” – Wydanie czwarte, sfinansowane ze środków Narodowego Funduszu Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej, wyd. Stowarzyszenie EKOSKOP z Rzeszowa, Rzeszów 2008 r.;
2. „Krajowy plan gospodarki odpadami 2010” (M.P. Nr 90, poz. 946);
3. Raport z badania ankietowego do „Opracowanie założeń ogólnopolskiej kampanii informacyjno-edukacyjnej dotyczącej prawidłowej gospodarki odpadami, ze szczególnym uwzględnieniem gospodarki odpadami komunalnymi – świadomość ekologiczna społeczeństwa polskiego – badanie poprzedzające kampanię społeczną”, Centralne Biuro Opinii Społecznej, sfinansowany ze środków narodowego Funduszu Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej na zamówienie Ministra Środowiska, 2008 r.;
4. Rozporządzenie Ministra Gospodarki i Pracy z dnia 25 października 2005r. w sprawie szczegółowego sposobu postępowania z odpadami opakowaniowymi (Dz. U. Nr 219, poz. 1858);
5. Ustawa z dnia 13 września 1996r. o utrzymaniu czystości i porządku w gminach (Dz.U. z 2005r. Nr 236, poz. 2008, z późn. zm.);

6. Ustawa o odpadach z dnia 27 kwietnia 2001r. o odpadach (Dz. U. z 2007r. Nr 39, poz. 251, z późn. zm.);
7. Ustawa z dnia 27 marca 2003 r. o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym (Dz. U. Nr 80, poz. 717, z późn. zm.);
8. Ustawa z dnia 20 stycznia 2005 r. o recyklingu pojazdów wycofanych z eksploatacji (Dz. U. Nr 25, poz. 202 z późn. zm);
9. Ustawa z dnia 29 lipca 2005 r. o zużytych sprzęcie elektrycznym i elektronicznym (Dz. U. Nr 180, poz. 1495, z 2008 r. Nr 223, poz. 1464 oraz z 2009 r. Nr 79, poz. 666);
10. Ustawa z dnia 24 kwietnia 2009 r. o bateriach i akumulatorach (Dz. U. Nr 79, poz. 666).

Łucja Dec

Sierpień 2009r.